

(بىسى 3 ـ بەتتە)
ﻏﻮﺯ ﺟﻮﻕ ، ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﯔ ﺟﯘﯕﻐﻮﺷﺎﻻﻧﯩﯟ ﺗﺎﺭﯨﺠﯩﻲ ﻏﯘﺩﺍﺳﺘﯘﺭﺩﯨﻦ ﺳﺎﯞﻟﻪﻟﻪﻧﺪ- ﺩﯨﺮﯨﭗ ، ﺟﯘﯕﻐﻮﺩﺍﻏﻰ ﻏﯘﺯﺭﻟﻰ ﺩﯨﻨﺪﻩﺭﺩﻯ ﺳﻮﺗﺴﯩﻴﺎﻟﯩﺴﺘﯩﻚ ﻭﺯﻩﻛﺘﯩﻰ ﻗﯘﻥ ﻛﻮﺯﻗﺎﺭﺍﺳﯩﻤﻪﻥ ﺟﻪﺗﻪﻛﺘﻪﯞ ، ﺟﯘﯕﻐﯘﺍ ﻣﺎﺩﻩﻧﯩﻴﻪﺗﯩﻤﻪﻥ ﻧﺎﺭﻟﻪﻧﺪ- ﺩﯨﺮﯞ ، ﻏﯘﺩﻥ ﺗﺎﻋﻠﯩﻤﯩﻦ ﺟﯘﯕﻐﯘﺍ ﻣﺎﺩﻩﻧﯩﻴﻪﺗﯩﻤﻪﻥ ﺗﻮﻋﺴﯩﺘﺮﯞﻏﺎ ﻗﯘﻟﺸ- ﻧﯩﭗ ، ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻦ ﻗﺎﻣﺘﯩﻌﺎﻥ ﻏﯘﺗﯘﺭﻟﻰ ﺩﯨﻨﺪﻩﺭﺩﻯ ﺟﯘﯕﻐﻮﺷﺎﻻﻧﯩﯟ ﺟﻮﻟﯩﻤﻪﻥ ﺟﯘﺭﯞﮔﻪ ﺑﻪﻟﺴﻪﻧﺪﯨﻠﯩﻜﯩﭙﻪﻥ ﺑﺎﺳﺘﺎﯞ ﻛﻪﺭﻩﻙ .

ﺟﻪﻧﯩﺸﻰ ، ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ﯞﻟﺘﻰ ﺗﯘﻣﺴﯩﻨﺎﻥ ﺳﻪﻧﮕﻪﻥ ﻏﺎﺭﻯ ﺑﯩﺮﺩﻩﻥ - ﻏﯧﺮ ﺳﻪﻧﮕﻪﻥ ﻏﯘﺩﯨﻦ ﻣﻪﻣﻪﺱ
ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭﻻﺭﺩﯨﯔ ﺍﺗﺎ - ﺑﺎﺑﺎﻻﺭﻯ ﺍﯞﻩﻝ ﺑﺎﺳﺘﺎ ﺍﻟﻌﺎﺷﻘﻰ ﺩﯨﻨﺪﻩﺭﮔﻪ ﺟﺎﻧﻪ ﺷﺎﻣﺎﻥ ﺩﯨﻨﯩﻨﻪ ﺳﻪﻧﮕﻪﻥ ، ﻛﻪﻳﯩﻦ ﻛﻪﻟﻪ ﺯﺍﺭﺍﺗﯘﺷﺘﺮﺍ ، ﺑﯘﺩﺩﺍ ، ﻣﺎﻧﯩﺠﻪﻱ ، ﻧﻪﺳﺘﻮﺭﯨﻴﺎﻥ ، ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﺳﯩﻴﺎﻗﺘﻰ ﺩﯨﻨﺪﻩﺭﮔﻪ ﺳﻪﻧﺪﻯ . ﺗﺎﯕ ، ﺳﯘﯕ ﺩﺍﯞﯨﺮﯨﻨﺪﻩ ﮔﺎﯞﭼﺎﯓ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ﺧﺎﻧﺪﯨﻨﻲ (高昌回鹘王国) ﻣﻪﻥ ﯞﺩﯗﻥ ﻫﻪﻟﻨﺪﻩ ﺧﺎﻥ - ﺍﻗﺴﯘﻳﻪﻛﺘﻪﺭﺩﻩﻥ ﻗﺎﺭﺍ ﺧﺎﻟﻘﻘﺎ ﺩﻩﻳﯩﻦ ﺑﯘﺩﺩﺍ ﺩﯨﻨﯩﻨﻪ ﺳﻪﻧﺪﻯ . ﻳﯘﺍﻥ ﺩﺍﯞﯨﺮﯨﻨﺪﻩ ﻛﻮﭘﺘﻪﮔﻪﻥ ﺑﺎﻳﯩﺮﻏﻰ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ- ﻻﺭ (ﺧﯘﻳﭽﯘﻻﺭ回鹘) ﻧﻪﺳﺘﻮﺭﯨﻴﺎﻥ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻦ ﯞﺳﺘﺎﻧﺎﺗﯩﻦ ﺑﻮﻟﺪﻯ . ﻗﺎ- ﺯﯨﺮﺩﯨﯔ ﻭﺯﯨﻨﺪﻩ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ﺑﯘﻗﺎﺭﺍﺳﯩﻨﺪﺍ ﻭﺯﮔﻪ ﺩﯨﻨﺪﻩﺭﮔﻪ ﺳﻪﻧﻪﺗﯩﻨﺪﻩﺭ ﻏﺎﻟﻰ ﺩﻩ ﺑﺎﺭ ، ﺩﯨﻨﮕﻪ ﺳﻪﻧﺒﻪﻳﺘﯩﻨﺪﻩﺭ ﺩﻩ ﺑﺎﺭﺷﻠﯩﻖ .

ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻨﯩﯔ ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯓ ﯞﻏﯩﺮﯨﻨﻪ ﺗﺎﺭﺍﯞﻟﯘﻱ ﺍﺭﺍﺏ ﺑﯧﻴﻪﺭﻳﺎﺳ- ﻧﯩﯔ ﻭﺭﻛﻪﻧﺪﻩﯞﯨﻤﻪﻥ ﺟﺎﻧﻪ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻨﯩﯔ ﺑﺎﺗﯩﺴﺘﺎﻥ ﺷﻪﻌﺴﯩﻘﺎ ﺭﯨﮕﻪ ﻛﻪﯕﻪﻳﺘﯜﻣﻪﻥ ﺑﺎﻳﺎﻟﯩﻨﯩﺴﺘﻰ . ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ﯞﻟﺘﯩﻨﯩﯔ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﺩﯨﻨﯩﻨﻪ ﺳﻪﻧﺌﯘﻱ ﺳﻮﻝ ﻛﻪﺯﺩﻩﮔﻰ ﺧﺎﻟﻘﺘﯩﯔ ﺳﻪﻧﯩﻤﯩﻦ ﺭﯨﻘﯩﺘﻰ ﺗﯘﺭﺩﻩ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﺩﯨﻨﯩﻨﻪ ﻭﺯﮔﻪﺭﺗﯘﻱ ﺟﺎﻧﻪ ﻭﻳﺴﯘﻱ ﻣﻪﻣﻪﺱ ، ﻗﺎﻳﺘﺎ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﺳﻮﻋﯩﺲ ﻳﻪﻥ ﯞﺳﺘﻪﻡ ﺗﺎﭘﺘﯩﯔ ﺯﻭﺭﻟﯩﻘﺘﻰ ﻛﯘﺷﭙﻪﻥ ﺋﺎﻗﯘﻧﻤﺎﻥ ﺑﻮﻟﻌﺎﻥ . ﻣﯘﻧﺪﺍﻱ ﻣﺎﺟ- ﺑﯘﺭﻟﻪﯞ ﺟﯘﺭﺗﯩﻨﯩﯔ ﻗﺎﺯﯨﺮﮔﻰ ﺗﺎﯕﺪﺍﻏﻰ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ﺑﯘﻗﺎﺭﺍﺳﯩﻨﯩﯔ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﺩﯨﻨﯩﻨﻪ ﺳﻪﻧﺌﯘ ﯞﻗﯩﻌﯩﻨﺎ ﻗﯘﺭﻣﻪﺕ ﻪﺗﯘﻧﻪ ﺍﺳﻪﺭ ﻪﺗﯩﭙﻪﮔﻪﻧﯩﻤﻪﻥ ، ﻏﯧﺮﺍﻕ ﺑﯘﻝ ﺗﺎﺭﯨﺠﯩﻲ ﺷﯩﻨﺪﯨﻖ . ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ﯞﻟﺘﻰ ﺗﯘﻣﺴﯩﻨﺎﻥ ﺳﻪﻧﮕﻪﻥ ﻏﯘﺩﯨﻦ ﻣﻪﻣﻪﺱ ﻏﺎﺭﻯ ﺑﯩﺮﺩﻩﻥ - ﻏﯧﺮ ﺳﻪﻧﮕﻪﻥ ﻏﯘﺩﯨﻦ ﺩﻩ ﻣﻪﻣﻪﺱ . ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯕﺪﺍﻏﻰ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ، ﻗﺎﺯﺍﻕ ﯞﻟﺘﯩﺘﺎﺭﯨﻨﯩﯔ ﺍﺗﺎ - ﺑﺎﺑﺎﻻﺭﻯ

ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻦ ﻗﺎﺑﯩﻠﺪﺍﯞ ﺑﺎﺭﺳﯩﻨﺪﺍ ﯞﺳﻰ ﯞﻟﺘﯩﺘﺎﺭﺩﺍ ﺑﯘﺭﯨﻨﻨﺎﻥ ﺑﺎﺭ ﺳﻪﻧﯩﻢ ﻣﻪﻥ ﻣﺎﺩﻩﻧﯩﻴﻪﺕ ﻏﯘﺩﺍﺳﺘﯘﺭﻯ ﺳﺎﻗﺘﺎﯞﻩﻣﻦ ﻗﺎﺗﺎﺭ ، ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯓ ﯞﯕ- ﺭﯨﻨﺪﻩﮔﻰ ﻭﺯﮔﻪ ﯞﻟﺘﯩﺘﺎﺭ ﻣﻪﻥ ﺷﯩﻜﻰ ﯞﻏﯩﺮﻟﻪﺭﺩﯨﯔ ﻣﺎﺩﻩﻧﯩﻴﻪﺗﺘﯩﻦ ﺩﻩ ﻗﺎ- ﺑﯩﻠﺪﺍﺩﻯ ، ﻏﯩﺸﻨﺎﺭﺍ ﺑﯘﺭﯨﻨﻨﺎﻥ ﺑﺎﺭ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﻛﻮﺯﻗﺎﺭﺍﺑﯩﺲ ، ﺳﺎﻟﺖ ، ﺍﺩﻩﺕ - ﻏﻮﺭﯨﭙﺘﺎﺭ ﻭﺯﮔﻪﺭﯞ ﺑﺎﺭﺳﯩﻨﺪﺍ ﺳﺎﻗﺘﺎﻟﯩﭗ ﻗﺎﻟﺪﻯ ﻏﺎﺭﻯ ﻏﯘﺯﺍﺭﺍ ﻧﻘﯩﻴﺎﻝ ﺟﺎﺳﺎﭖ ، ﺍﻳﻘﯩﻦ ﯞﻏﯩﺮﯨﻠﯩﻚ ﻫﻪﺭﻩﻛﺸﻪﻟﯩﻚ ﺟﺎﻧﻪ ﯞﻟﺘﯩﺘﻖ ﻫﻪﺭﻩﻛﺸﻪﻟﯩﻚ ﺍﻟﻌﺎﻥ ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯕﺪﺍﻏﻰ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻦ ﺑﯩﺮﺗﻪ - ﺑﯩﺮﺗﻪ ﻗﺎﻟﯩﭙﺘﺎﺳﺘﯩﺮﺩﻯ . ﻣﯩﺴﺎﻟﻰ ، ﻏﯘﺳﻼﻡ ﺩﯨﻨﯩﻨﺪﻩ ﺍﺳﯩﻠﯩﻨﺪﻩ ﺍﻻﺩﺍﻥ ﻭﺯﮔﻪ ﻏﺎﺭﻗﺎﻧﺪﺍﻱ ﺍﺩﺍﻣﻌﺎ ﻧﻪﻣﻪﺳﻪ ﺯﺍﺗﻘﺎ ﺗﺎﺑﯩﻨﯘﻏﺎ ﻗﺎﺭﺳﻰ ﺗﯘﺭﺍﺩﻯ ، ﺍﻻﻳﺪﺍ ﯞﯨﻴﻪﻏﯘﺭ ﺳﯩﻴﺎﻗﺘﻰ ﯞﻟﺘﯩﺘﺎﺭ ﻗﺎﺯﯨﺮﮔﻪ ﺩﻩﻳﯩﻦ ﻣﺎﺯﺍﺭﻏﺎ ﺗﺎﺑﯩﻨﺪﺍﻯ . ﺑﯘﻝ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻨﯩﯔ ﺟﻪﺭﮔﻪ- ﻟﯩﻜﺘﻪﻧﯘﻣﯩﻨﯩﯔ ﻪﯓ ﺗﯧﻴﺘﯩﻚ ﻛﻮﺭﯨﻨﯩﺴﻰ ﺑﻮﻟﯩﭗ ﺗﺎﺑﯩﻼﺩﻯ . ﻣﺎﺯﺍﺭ ﺑﺎﺳﯩﻨﺎ ﺑﯩﻠﯩﻚ ﺳﯩﺮﯨﻖ ﻭﺭﻧﺎﺗﯩﻠﯩﭗ ، ﺟﺎﻻﯞﺷﺎ ، ﻗﻮﻱ ﺗﻪﺭﯨﺴﻰ ﺳﯩﻴﺎﻗﺘﺎﺭﺩﻯ ﻏﯘﻟﯘ ﺍﺩﻩﺗﻰ ﺷﺎﻣﺎﻥ ، ﺑﯘﺩﺩﺍ ﺳﯩﻨﺪﻯ ﻛﻮﭖ ﻧﻪﮔﯩﺰﺩﻯ ﺩﯨﻨﺪﻩﺭﺩﯨﯔ ﺳﺎﺭﻗﯩﺸﺎﻏﻰ . ﺗﺎﻏﻰ ﻏﯧﺮ ﻣﯩﺴﺎﻝ ، ﭼﯧﺎﻧﻠﯘﯓ ﺯﺍﻣﺎﻧﯩﻨﺪﺍ ﺭﯨﮕﻪﺳﻰ ﻗﺎﻟﺎﻧﻐﺎﻥ ﻗﯘﻟﺠﺎ ﺑﺎﻳﺘﻮﻟﻼ ﻣﻪﺷﺘﻰ ، ﻏﯘﺭﻧﻪﭼﻰ ﺷﺎﻧﺸﻰ ﯞﻟﻜﻪﻥ ﻣﻪﺷ- ﺗﻰ ، ﺗ . ﺗ ﻻﺭ ﻗﯘﺭﯨﻠﯩﺲ ﺑﺎﺭﺳﯩﻨﺪﺍ ﺷﯩﻜﻰ ﯞﻏﯩﺮﻟﻪﺭﺩﯨﯔ ﻏﯘﺩﺍﺳﺘﯘﺭﻟﻰ ﺍﺭﻗﺎﻟﯩﻖ - ﺗﯩﺮﻩﯞ ﻗﯘﺭﯗﻟﯩﻤﯩﻦ ﭘﺎﻳﺪﺍﻟﻨﺎﻏﺎﻥ ، ﺑﯘﻻﺭﺩﯨﯔ ﺑﺎﺭﻟﯩﻐﻰ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﯩﻨﯩﯔ ﺟﯘﯕﻐﻮﺷﺎﻻﻧﯩﯟﻧﯩﯔ ﻧﺎﻗﺘﻰ ﺑﻪﻳﻪﻧﻪﺳﻰ .

ﻧﺎﺯﺍﺭ ﺍﯞﺩﺍﺭﯞﻏﺎ ﻏﯧﻴﯩﺴﺘﯩﺴﻰ ، 20 - ﻋﺎﺳﯩﺮﺩﯨﯔ 70 - ﺟﯩﻠﺪﺍﺭﯨﻨﯩﯔ ﺳﻮﻏﻰ ، 80 - ﺟﯩﻠﺪﺍﺭﺩﯨﯔ ﺑﺎﺳﯩﻨﺎﻥ ﺑﻪﺭﻯ ، ﺍﺳﯩﺮﻩﺳﻪ ، ﻗﯩﺮﻏﻰ ﻗﺎﺑﺎﻕ- ﺗﺘﯩﻖ ﺳﻮﻋﯩﺲ ﺇﻳﺎﻗﺘﺎﻏﺎﻧﻨﺎﻥ ﻛﻪﻳﯩﻦ ، ﺧﺎﻟﻘﺎﺭﺍﺩﺍﻏﻰ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﻯ ﻳﺪﻩ- ﻳﺎﻟﯩﻖ ﺍﻐﻤﯩﻨﯩﯔ ﻧﻘﯩﻴﺎﻟﯩﻤﻪﻥ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﯨﻠﯩﻖ ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯕﺪﺍ ﺗﯘﻧﻠﯩﭗ ﻏﯘﺭﺷﯩﺪﻯ . ﺑﯘﻝ ﺯﻭﺭﻟﯩﻘﺘﻰ ﻛﯘﺵ ﻻﯕﻜﻪﺳﺘﯩﻚ ﻭﻗﯩﻌﺎﻻﺭﻧﯩﯔ ﻛﻮﭖ ﺗﯘﻟﯘﻧﻤﺎ ، ﻏﯧﺠﻰ ﺗﯘﻳﻠﯘﻧﻤﺎ ﻣﯘﺭﯨﻨﺪﯨﻖ ﺑﻮﻟﯩﭗ ، ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯕﻨﯩﯔ ﻗﻮﻋﺎﻡ ﻭﺭ- ﻧﯩﻘﺘﯩﻠﻐﻰ ﻣﻪﻥ ﺧﺎﻟﻘﺘﯩﯔ ﺑﺎﺱ ﺍﻣﺎﻧﺪﯨﻌﯩﻨﺎ ، ﻣﺎﻝ - ﻣﯘﻟﯩﻚ ﺍﻣﺎﻧﺪﯨﻌﯩﻨﺎ ﺍﺳﺎ ﺍﯞﯨﺮ ﺯﻳﺎﻥ ﺳﺎﻟﺪﻯ . ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﯨﻠﯩﻖ ﻏﯘﺩﯨﻦ ﺗﻮﻧﯩﻦ ﺟﺎﻣﯩﻠﯩﭗ ، ﻏﯘﺩﯨﻨﺪﻯ ﺟﻪﻟﻪﯞ ﻪﺗﯩﭗ ، ”ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﺑﯩﻠﯩﻚ ﺳﺎﻳﺎﺳﯩﻴﻰ ﭘﺎﺗﯟﺍﺳﯩﻦ“ ، ”ﻏﯘﺩﯨﻦ ﺑﺎﺭﯨﻨﻪﻥ ﯞﺳﺘﻪﻡ ﺗﯘﺭﺍﺩﻯ ﭘﺎﺗﯟﺍﺳﯩﻦ“ ، ”ﻛﺎﯞﯨﺮﻟﻪﺭ ﭘﺎﺗﯟﺍﺳﯩﻦ“ ، ”ﻏﺎﺯﺍ- ﯞﺍﺕ ﭘﺎﺗﯟﺍﺳﯩﻦ“ ، ﺗ . ﺗ . ﺑ ﯞﺍﻋﯩﺰﺩﺍﭖ ، ﺯﻭﺭﻟﯩﻘﺘﻰ ﻛﯘﺵ ﻻﯕﻜﻪﺳﺘﯩﻜﻜﻪ

ﺟﻪﻟﯩﻜﺘﯩﺮﯨﭗ ، ﻪﺗﯩﻨﯩﻜﺎﻟﯩﻖ ﺗﻮﭘﺘﺎﺭ ﺍﺭﺍ ﻗﺎﺭﺍﻣﺎ - ﻗﺎﺭﺳﯩﻠﯩﻖ ﺗﯘﺩﯨﺮﺩﻯ . ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﯨﻠﯩﻖ ﻏﯘﺳﻼﻡ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﺳﯩﻴﺎﻗﺘﻰ ﺩﯨﻨﺪﻩﺭﺩﯨﯔ ﯞﺗﺎﻧﺸﯩﻠﯩﺪﯨﻖ- ﺗﻰ ، ﺑﻪﻳﯩﺸﺘﯩﺸﻠﯩﻜﺘﻰ ، ﻧﯩﺘﺘﯩﻴﺎﻗﺘﻰ ، ﻭﺭﺗﺎﻏﻰ ﺟﻮﻟﺪﻯ ، ﻛﻪﯓ ﻗﻮﻟﺘﯩﺘﻘﺘﻰ ، ﺯﯨﮕﯩﻠﯩﻜﺘﻰ ﺩﺍﺭﯨﭙﺘﻪﻳﺘﯩﻦ ﺟﻮﺳﯩﻨﺪﺍﺭﯨﻨﺎ ﻛﻪﺭﻩﻏﺎﺭ . ﻭﻝ ﻏﻤﺎﻧﻰ ﺟﺎﻋﯩﻨﺎﻥ ﺍﺩﺍﻣﺰﺍﺗﻘﺎ ﻗﺎﺭﺳﻰ ، ﻗﻮﻋﺎﻣﻌﺎ ﻗﺎﺭﺳﻰ ، ﻭﺭﻛﻪﻧﯩﻴﻪﺗﻜﻪ ﻗﺎﺭﺳﻰ ، ﺩﯨﻨﮕﻪ ﻗﺎﺭﺳﻰ . ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﯨﻠﯩﻖ ﺩﯨﻨﮕﻪ ﻭﭘﺎﺳﯩﺰﺩﯨﻖ ﺑﻮﻟﯩﭗ ﺗﺎﺑﯩﻼﺩﻯ ، ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﻯ ﻳﺪﻩﻳﺎﻧﻰ ﻏﯘﺩﯨﻦ ﻣﺎﺳﻪﻟﻪﺳﯩﻤﻪﻥ ﺷﺎﺗﯩﺴﺘﯩﺮﯞﻏﺎ ﺍﺳﺘﻪ ﺑﻮﻟﻬﺎﻳﺪﻯ ، ﻏﯘﺩﯨﻦ ﻣﺎﺳﻪﻟﻪﺳﯩﻦ ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﻯ ﻳﺪﻩﻳﺎﻧﯩﯔ ﺳﯩﻠﺘﺎﯞﻯ ﻪﺗﯜﮔﻪ ﺑﻮﻟﻬﺎﻳﺪﻯ ، ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﻯ ﻳﺪﻩﻳﺎﻧﻰ ﺍﻻﺳﺘﺎﯞ ﺟﺎﯞﺍﭘﻜﻪﺭﺷﯩﻠﻪ- ﺗﯩﻤﻪﻥ ﺩﯨﻨﮕﻪ ﺳﺎﻳﺎﺗﯩﻦ ﻣﺎﺳﻪﻟﻪﻟﻪﺭﺩﻯ ﻛﻮﻟﺪﻩﻧﻪﯓ ﺗﺎﺭﺗﯩﭗ ﻗﺎﺷﻘﺎﻻﻕ- ﺗﺎﯞﻏﺎ ﺑﻮﻟﻬﺎﻳﺪﻯ . ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯓ ﺧﺎﻟﻘﺎﺭﺍﻟﯩﻖ ﺗﺎﺟﺎﺭﯨﻴﻪﻟﻪﺭﺩﻯ ﯞﻟﮕﻰ ﻪﺗﻪ ﻭﺗﯩﺮﯨﭗ ، ﻏﯘﺯ ﻏﯘﻏﺮﯨﻨﯩﯔ ﻧﺎﻗﺘﻰ ﺟﺎﻋﺎﻳﯩﻨﺎ ﺳﺎﻳﻜﻪﺳﺘﯩﺮﯨﭗ ، ﻻﯕﻜﻪﺳ- ﺗﯩﻜﻜﻪ ﻗﺎﺭﺳﻰ ﺗﯘﺭﯗ ﺟﺎﻧﻪ ﯞﺷﻘﺎﺭﯨﻠﯩﻘﺘﻰ ﺍﻻﺳﺘﺎﯞ ﻛﯚﺭﻩﺳﯩﻦ ﺯﺍﯓ ﺑﻮ- ﻳﯩﻨﺸﺎ ﻭﺭﯨﺴﺘﻪﺗﯘﺩﯨﯔ ﺑﺎﺗﯩﻞ ﺷﺎﺭﺍﻻﺭﯨﻦ ﺍﻧﻘﺎﺭﯨﭗ ، ﺯﻭﺭﻟﯩﻘﺘﻰ ﻛﯘﺵ ﻻﯕﻜﻪﺱ ﻛﯘﺷﺘﻪﺭﺩﯨﯔ ﻪﻟﻪﯞﺭﻩﮔﻪﻥ ﺍﭘﺘﯩﻌﻪﻥ ﺑﺎﺳﯩﭗ ، ﻏﯘﺩﯨﻨﻰ ﯞﺷﻘﺎﺭﻯ ﻳﺪﻩﻳﺎﻧﯩﯔ ﺗﯘﻟﯘﻥ ، ﻏﯘﺭﺷﯘﻥ ﺑﺎﺭﻣﻪﻧﺪﻯ ﺗﯧﭙﯩﭗ ، ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯕﺪﺍﻏﻰ ﻏﺎﺭ ﯞﻟﺖ ﺧﺎﻟﻘﯩﻨﯩﯔ ﺧﺎﯞﯨﭙﺴﯩﺰﺩﯨﻜﻜﻪ ﺩﻩﮔﻪﻥ ﻛﻮﻛﻪﻱ ﺗﻪﺳﺘﻰ ﺗﻠﻪﮔﯩﻦ ﻗﺎ- ﻧﺎﻋﺎﺗﻨﺎﻧﺪﯨﺮﯨﭗ ، ﻧﻪﮔﯩﺰﮔﻰ ﺍﺩﺍﻣﺪﯨﻖ ﯞﻗﯩﺘﻰ ﻗﺎﻣﺘﺎﻣﺎﺳﯩﺰ ﻪﺗﯩﭗ ، ﻗﻮ- ﻋﺎﻣﻨﯩﯔ ﺟﺎﺭﺍﺳﻪﺩﯨﻠﻐﻪﻥ ، ﻭﺭﻧﯩﻘﺘﯩﻠﻐﻪﻥ ﻗﻮﺭﻏﺎﺩﻯ . ﺷﯩﻨﺠﯩﺎﯕﺪﺍﻏﻰ ﻻﯕﻜﻪﺳﺘﯩﻜﻜﻪ ﻗﺎﺭﺳﻰ ﺗﯘﺭﯞ ، ﯞﺷﻘﺎﺭﯨﻠﯩﻘﺘﻰ ﺍﻻﺳﺘﺎﯞ ﻛﯚﺭﻩﺳﻰ ﺍﺩﺍﻣﺰﺍﺕ- ﺗﯩﯔ ﺍﺩﯨﻠﻪﺗﯩﻨﯩﯔ ، ﻭﺭﻛﻪﻧﯩﻴﻪﺗﯩﻨﯩﯔ ﺳﯘﺭﻗﯩﻴﺎﻟﻘﯩﻴﻪﻥ ، ﺟﺎﻳﺎﺑﯩﻠﯩﻘﯩﻴﻪﻥ ﻛﯚﺭﻩ- ﺳﻰ ، ﻭﻝ ﻗﻮﻟﺪﺍﯞ ﺗﺎﺑﯘﻏﺎ ، ﻗﯘﺭﻣﻪﺗﺘﻪﯞﮔﻪ ﺟﺎﻧﻪ ﺗﯘﺳﯩﻨﯘﮔﻪ ﻳﻪ ﺑﻮﻟﯘﻏﺎ ﻗﺎﻗﯩﻠﻰ . ﺧﺎﻟﻘﺎﺭﺍﺩﺍ ﻛﻪﻳﺒﯩﺮ ﻣﻪﻣﻠﻪﻛﻪﺗﺘﻪﺭ ، ﯞﯨﻴﯩﻤﺪﺍﺭ ﻧﻪﻣﻪﺳﻪ ﺟﻪﻛﻪﻟﻪﺭ ﻻﯕﻜﻪﺳﺘﯩﻜﻜﻪ ﻗﺎﺭﺳﻰ ﺗﯘﺭﯞ ﻣﻪﻥ ﺍﺩﺍﻣﺪﯨﻖ ﯞﻗﯩﺘﻘﺎ” ﻗﻮﺱ ﻭﻟﺸﻪﻡ“ ﯞﺳﺘﺎﻧﯩﭗ ، ﺑﯘﻧﻰ ﺟﻮﻧﺴﯩﺰﺩﯨﻜﯩﻴﻪﻥ ﺟﺎﺯﻏﯩﺮﯨﭗ ، ﺍﯞﺯﯨﻨﺎ ﻛﻪﻟﮕﻪﻧﯩﻦ ﻛﻮﻛﯩﭗ ، ﺍﺩﺍﻣﺰﺍﺗﻨﯩﯔ ﺍﺩﯨﻠﺪﯨﮕﯩﻨﻪ ﺟﺎﻧﻪ ﻧﻪﮔﯩﺰﮔﻰ ﺯﯨﮕﯩﻠﮕﯩﻨﻪ ﺑﯘﻛﯩﻠ- ﺩﻩﻱ ﻗﺎﻳﺸﻰ ﻛﻪﻟﺪﻯ ، ﻣﯘﻧﻰ ﺑﺎﺭﻟﯩﻖ ﺗﯘﺭﺍﺷﻠﯩﺪﯨﻘﺘﻰ ﺟﺎﻧﻪ ﺍﻟﻌﺎﺑﺎﺳﺎﺭﻟﯩﻖ- ﺗﻰ ﺳﯘﻳﻪﺗﯩﻦ ﺍﺩﺍﻣﺪﺍﺭ ﻣﯘﻟﺪﻩ ﻗﯘﭘﺘﺎﻣﺎﻳﺪﻯ .

ﺳﻮﯕﻐﻰ ﻏﯘﺱ

ﺗﺎﺭﯨﺦ ﻣﺎﺳﻪﻟﻪﺳﻰ ﻪﻟﯘﻟﻰ ﭘﺮﯨﻨﯩﭙﯩﻴﯩﺘﯩﻚ ﻣﺎﺳﻪﻟﻪ ، ﺗﺎﺭﯨﺠﯩﻲ ﻣﺎﺗﻪﺭ-

ﺟﯘﯕﻐﻮ ﺗﺎﺭﯨﺨﯩﻨﯩﯔ ﺟﯩﻠﻨﺎﻣﺎﻟﯩﻖ ﻛﻪﺳﺘﻪﺳﻰ

ﺟﯩﻦ <p> </p>	420 — 265	ﺑﺎﺗﯩﺲ ﺟﯩﻦ (317 — 265)؛ <p>ﺷﻪﻌﺴﻰ ﺟﯩﻦ (420 — 317) .</p>
ﯞﯕﺘﯘﺳﺘﯩﻚ - ﺳﻮﻝ- ﺗﯘﺳﺘﯩﻚ ﺍﯞﻟﻪﺗﺘﻪﺭ	589 — 420	ﯞﯕﺘﯘﺳﺘﯩﻚ ﺍﯞﻟﻪﺗﺘﻪﺭ: ﺳﯘﯓ (479 — 420) ، ﭼﯩﻲ (502 — 479) ، ﻟﯩﭙﺎﯓ (557 — 502) ، ﭼﯩﻦ (589 — 557)؛ ﺳﻮﻟﺘﯘﺳﺘﯩﻚ ﺍﯞﻟﻪﺗﺘﻪﺭ: ﺳﻮﻟﺘﯘﺳﺘﯩﻚ ﯞﻱ (534 — 386) ، ﺷﻪﻌﺴﻰ ﯞﻱ (550 — 534) ، ﺳﻮﻟﺘﯘﺳﺘﯩﻚ ﭼﯩﻲ (577 — 550) ، ﺑﺎﺗﯩﺲ ﯞﻱ (556 — 535) ، ﺳﻮﻟﺘﯘﺳﺘﯩﻚ ﺟﻮﯞ (581 — 557) .
ﺳﯘﻱ	618 — 581	ﺳﯘﻱ ﭘﺎﺗﺸﺎﻟﯩﻐﻰ 581 - ﺟﯩﻠﻰ ﻗﯘﺭﯨﻠﺪﻯ ، 589 - ﺟﯩﻠﻰ ﭼﯩﻦ ﺍﯞﻟﻪﺗﯩﻦ ﺟﻮﻳﯩﭗ ، ﻣﻪﻣﻠﻪﻛﻪﺗﺘﻰ ﺑﯩﺮﻟﯩﻜﻜﻪ ﻛﻪﻟﺘﯩﺮﺩﻯ .
ﺗﺎﯓ	907 — 618	
ﺑﻪﺱ ﺍﯞﻟﻪﺕ	960 — 907	ﺑﻪﺱ ﺍﯞﻟﻪﺕ ﺩﺍﯞﯨﺮﯨﻨﺪﻩ